

JAARVERSLAG 2018

OECUMENISCH AANDACHTSCENTRUM

Plaats van samenzijn tegen de verdrukking in

Schoolstraat 18, 2511 AX Den Haag
www.aandachtscentrumdenhaag.nl

Ga hem tegemoet

Is er een mens
Die je treft,
Ontroert, verrukt,
Aarzel niet,
Wend je niet af,
Spreek van geluk.
Geef je bloot,
Ga hem tegemoet
Onomwonden.
Zo machtig
En zo kwetsbaar
Als je maar bent.
Noem z'n naam
Ontdek z'n gezicht,
Vier z'n bestaan.
Koste wat het kost
Kome wat komt,

Hans Bouma

VOORWOORD

Beste Lezer,

Het Aandachtscentrum is een initiatief van de kerken van Den Haag. De kerken voelen zich verantwoordelijk voor het lot van sociaal kwetsbare mensen in de stad. Mensen die om wat van reden dan ook in de marge van de maatschappij terecht zijn gekomen. God heeft de mensen lief zoals ze zijn.

Afgelopen jaar waren er wederom meer bezoekers. Onze vrijwilligers en de twee beroepskrachten - pastor en vrijwilligerscoördinator - waren dagelijks aanwezig om ze aandacht te geven. Het bestuur is ze veel dank verschuldigd voor hun niet aflatende inzet en hun grote betrokkenheid en enthousiasme. Het bestuur is ook blij dat Kitty Mul de rol van pastor wil overnemen van Marina Sonneveld met wie wij met pijn in ons hart (en alle begrip) afscheid nemen. De continuïteit is hiermee geborgd.

Heel bijzonder en een groot voorrecht heb ik het gevonden om de afgelopen jaren als bestuurder een rol te mogen spelen in het Aandachtscentrum. Het centrum heb ik ervaren als een fenomeen: heel groot in iets heel kleins. Heel eenvoudig en zeer waardevol. Je wordt als mens diep geraakt door wat er gebeurt in het Aandachtscentrum. Je leert de echte waarde van aandacht kennen (het thema van het afgelopen Lustrum).

Mijn opvolger Geran Kaai staat al klaar. Zo blijkt dat zich steeds weer nieuwe mensen geroepen voelen om zich in te zetten voor het Aandachtscentrum. De christelijke waarden van liefde, barmhartigheid en zorg voor de medemens zijn en blijven onverwoestbaar. Het Aandachtscentrum is daar al 35 jaar een bewijs van.

*Harrie van Bommel,
Voorzitter bestuur*

VAN HET BESTUUR

In het voorwoord van het Beleidsplan 2016-2020 van het Aandachtscentrum is te lezen:

“Het Aandachtscentrum in het hart van Den Haag is een plek waar mensen zich ‘onvoorwaardelijk’ gekend en gezien weten. Geïnspireerd door christelijke waarden als solidariteit, barmhartigheid, gerechtigheid en liefde bieden de medewerkers gastvrijheid aan ieder die daar behoefte aan heeft. Het Aandachtscentrum wil een ‘huiskamer’ zijn voor ontmoeting, informatie en stilte. De medewerkers proberen bezoekers een gevoel van gemeenschap en verbondenheid te geven waardoor zij zich misschien iets minder kwetsbaar voelen in de chaos van het leven.”

Door een plek te willen zijn waar mensen zich ‘onvoorwaardelijk’ gekend en gezien weten, stelt het Aandachtscentrum (AC) zich op als een open organisatie. Kenmerk van een open organisatie is dat deze zich ontwikkelt in samenspel met wat zich rondom die organisatie afspeelt. Een belangrijke taak van het bestuur is oog te hebben voor dat samenspel en de ontwikkelingen die daaruit voortkomen, zeker in een periode waar sociaal, politiek en religieus veel aan verandering onderhevig is.

Met dat doel voor ogen kwamen in 2018 bestuur, pastor en vrijwilligerscoördinator van het AC vijf maal samen (23 januari, 14 februari, 8 mei, 6 juli, 10 oktober en 22 november). De bijeenkomsten leidden tot besluiten en gebeurtenissen waarvan de belangrijkste kort vermeld worden:

- Op 15 maart 2018 trad de Protestantse Gemeente te 's Gravenhage verbonden aan de Kloosterkerk toe tot de Vereniging Oecumenisch Centrum voor Informatie en Ontmoeting (AC). De Algemene Ledenvergadering (ALV) stemde toen unaniem in met het verzoek van het bestuur de Kloosterkerk toe te laten.
- Op 20 en 21 april 2018 vonden festiviteiten plaats ter gelegenheid van het 35 jarig bestaan van het AC.
- Medio 2018 besloot het bestuur de tijdelijke aanstelling van de vrijwilligerscoördinator om te zetten in een vaste aanstelling. Dit i.v.m. een sterke behoefte aan professionele continuïteit. Het bestuur wil namelijk graag dat de hele week een professionele kracht aanwezig is gedurende de openingsuren van het AC. Dit mede gezien de ontwikkeling dat we meer bezoekers krijgen met complexe problemen. In overleg met de Protestantse Gemeente Den Haag wordt gezocht naar een constructie waarbij het AC werkgever wordt van de vrijwilligerscoördinator en STEK (Stichting voor Stad en Kerk) de administratieve taken tegen een kostendekkend tarief voor haar rekening neemt. Het bestuur streeft er naar dat pastor en vrijwilligerscoördinator samen 1 Fte zullen vormen.
- Zoals hierboven al opgemerkt, krijgt het AC meer en meer te maken met bezoekers met complexe problemen en ook met bezoekers die geen of nauwelijks Nederlands spreken. De laatsten hebben vaak een heel andere opvatting over aandacht geven c.q. krijgen, dan wat vrijwilligers daaronder verstaan. Een en ander noopt vrijwilligers, vrijwilligerscoördinator en pastor te zoeken naar wegen hoe zij met elkaar met deze situatie het beste kunnen omgaan. Het bestuur volgde deze problematiek op de voet en bood aan met de medewerkers mee te denken aan oplossingen (medewerkendenvond 21 juni 2018).
- Het verzoek van pastor en vrijwilligerscoördinator om weerbaarheidstrainingen voor alle vrijwilligers financieel mogelijk te maken vond ruim weerklank bij het bestuur. Deze

vonden in 2018 dan ook meerdere malen plaats en bijna alle vrijwilligers hebben aan deze trainingen deelgenomen.

- In maart 2018 stemde de ALV in met het voorstel van het bestuur de geldelijke bijdrage van de leden met ingang van 2019 aan te passen volgens een schema opgesteld door de penningmeester.
- In 2018 heeft het AC gekozen voor de Triodosbank als huisbankier. De visie van de Triodosbank op de maatschappij sluit goed aan bij de idealen waar het AC voor staat.

Iedere organisatie wordt gedragen door mensen. Mensen komen en gaan. Niet zelden gebeurt dat, ook voor de betrokkenen, onvoorzien. In september deelde de voorzitter, Harrie van Bommel, het bestuur mede dat hij in maart 2019 na de ALV om persoonlijke redenen wil opstappen. Ruim zes jaar heeft hij het AC geleid.

Kort na dit besluit van de voorzitter gaf ook de pastor, Marina Sonneveld, te kennen per 1 februari 2019 om persoonlijke redenen met haar werkzaamheden te willen stoppen. Voor bestuur en vrijwilligers kwamen deze besluiten als een grote verrassing. Niettemin werden zij gerespecteerd en zullen voorzitter en pastor een verdiend en passend afscheid krijgen.

Naar aanleiding van het besluit van de pastor, besloot het bestuur in de vergadering van november de huidige vrijwilligerscoördinator, Kitty Mul, met ingang van 1 februari 2019 te benoemen als pastor AC. Het bestuur ziet in haar een uitstekende keuze, mede met het oog op de als zeer wenselijk geachte continuïteit, haar ruime werkervaring en haar kennis van de situatie in Den Haag. Voor een nieuwe vrijwilligerscoördinator komt een open sollicitatie.

Zo dient 2019 zich al weer met nieuwe vooruitzichten voor het AC aan. Het bestuur wil echter nog iedereen danken die zich in 2018 op onbaatzuchtige wijze ingespannen heeft om het werk van het AC mogelijk te maken. Daarnaast wil het bestuur ook iedereen bedanken die met zijn of haar geldelijke giften dit werk ondersteund heeft.

Samenstelling bestuur per 31 december 2018:

Harrie van Bommel, voorzitter

Theo van Woerkom, secretaris

Ludger Brummelaar, penningmeester

Monique van Setten, lid

Sara de Weerd, lid

*Theo van Woerkom,
secretaris*

FINANCIËLE EXPLOITATIE OVER HET KALENDERJAAR 2018

Ook in 2018 is het nog niet gelukt kostendekkend te kunnen afsluiten. De uitgaven waren een kleine € 3.000 hoger dan de inkomsten. Naast de iets verhoogde bijdragen van de lidkerken zijn er meer zeer gewaardeerde giften en bijdragen uit fondsen ontvangen. Daar stonden tegenover grotere uitgaven aan de toerusting van de vrijwilligers (bijvoorbeeld trainingen hoe om te gaan met agressieve bezoekers) en diverse aanpassingen om op een goede en professionele wijze het Aandachtscentrum te laten functioneren. Naast deze extra en in ogen van het bestuur noodzakelijke uitgaven vielen ook de vriendenbijdragen lager uit dan begroot.

In het komende jaar blijft het noodzakelijk veel hulp te vragen van fondsen en giften. Zo moeten nog vrijwilligerstrainingen worden gehouden, nog een computer worden vervangen en wordt bijvoorbeeld getracht de dagelijkse kosten van bijv. koffie en koek gesponsord te krijgen. Ook zal worden getracht nog enkele lidkerken te betrekken.

De noodzaak om medewerkers en bezoekers in een veilige omgeving te ontvangen blijft van kracht. Dit blijft nodig omdat we een toenemende tendens zien dat niet alle bezoekers in alle omstandigheden voor rede vatbaar zijn. Dat vergt van ons dat wij ons daar op voor blijven bereiden en onze vrijwilligers zo goed mogelijk voor toe rusten.

*Ludger Brummelaar,
penningmeester*

VAN DE COORDINATIECOMMISSIE (CT)

Plaats van samenzijn tegen de verdrukking in

Op de voorkant van dit jaarverslag staat een foto van kleine cyclamen in de bergen. Te midden van rotsachtig gesteente weten zij met elkaar tot bloei te komen. Deze foto leek een passend beeld voor het Aandachtscentrum als vluchtheuvel in onze moderne samenleving. Er is midden in de gejaagde onverschilligheid van een grote stad namelijk een gastvrije plek gecreëerd, waar iedereen binnen kan lopen voor koffie, thee en gezelligheid. Voor veel mensen die in het Aandachtscentrum komen is het leven ingewikkeld. Op het gebied van gezondheid, geld en huisvesting hebben zij vaak veel (soms bijna alles) verloren. In het Aandachtscentrum wordt geen concrete hulp geboden. De kracht van het Aandachtscentrum is echter dat het een ruimte biedt waar mensen 'op verhaal' kunnen komen. Het team van medewerkers zorgt voor een gastvrije plek, waar verse bloemen, muziek, en gezelligheid de sfeer bepalen.

De medewerkers komen uit uiteenlopende religieuze en levensbeschouwelijke richtingen, maar vinden elkaar steeds in hun oprechte aandacht voor de ander. Constante streven is de bezoekers tegemoet te treden met betrokkenheid en openheid vanuit een gelijkwaardige opstelling. Zonder agenda, zonder verwachtingen vooraf.

We zijn trots op ons 'product' aandacht en de bezoekers waarderen ons centrum door in groten getale bij ons op bezoek te komen.

Zevende lustrum

We vierden in 2018 het 35-jarig bestaan van het Aandachtscentrum. In 1983 zette ds. Freek Nijssen de deuren aan de Schoolstraat voor het eerst open. Bij de start van het Aandachtscentrum stond de gedachte centraal dat mensen elkaar nodig hebben en dat er een heilzame werking uitgaat van het samen delen. Een uitgangspunt dat in 2018 nog steeds belangrijk is.

Op 20 april werd een feestelijke avond georganiseerd voor de medewerkers en het bestuur. De locoburgemeester, Saskia Bruines reikte acht medewerkers een stadsspeld uit, onder andere vanwege hun jarenlange inzet voor het Aandachtscentrum (een negende was in het buitenland en ontving zijn speld later). Bovendien werden twee medewerkers benoemd tot lid in de orde van Oranje-Nassau. Een week later werd een derde medewerkende benoemd tot ridder in de orde van Oranje-Nassau.

Op 20 april vond tevens de opening van een bijzondere expositie plaats met werk van negen kunstenaars. Enkele van hen gaven toelichting op hun werkwijze en ideeën.

Zaterdag 21 april begon de dag met een feestelijke brunch voor onze bezoekers. Daarna vond een symposium plaats in de Lutherse kerk over de 'Waarde van Aandacht'.

Désanne van Brederode (filosofe en schrijfster), Marc Vermeulen (wijkagent binnenstad), Martin van Rijn (bestuurder), Marinus van de Berg (geestelijk verzorger) en Marina Sonneveld gaven achtereenvolgens hun visie op het fenomeen aandacht.

Bezoekers m/v

Om een open huis te kunnen zijn voor iedereen, is het de gewoonte dat bezoekers alleen een voornaam noemen wanneer ze binnenkomen. In 2018 is een stijging van het aantal bezoekers vastgesteld: we noteerden ruim 12.000 bezoekers (vergelijk 10.000 in 2016 en 11.000 in 2017)). Hiervan bestaat een deel uit vaste bezoekers: mensen die meerdere malen per week bij ons te gast zijn. Per dag komen er tussen de 35 en 60 bezoekers, waarvan ongeveer driekwart man is. In toenemende mate is er sprake van mensen met een niet-Nederlandse achtergrond. We willen een aantal landen van herkomst noemen om een indruk te geven van de grote culturele diversiteit: Kenia, Somalië, Egypte, Afghanistan, China, Marokko, Turkije, Griekenland, Spanje, Portugal, Rusland, Polen, Roemenië, Bulgarije, Oekraïne.

Veel van onze bezoekers zijn dak- of thuisloos. Zij hebben vaak te maken met verslaving, psychiatrische problematiek, verstandelijke beperking, lichamelijke en financiële problemen. Door een opeenstapeling van deze problemen leeft men vaak aan de rand van de samenleving. Contact met familie, buurt en vrienden bestaat niet of nauwelijks.

In het Aandachtscentrum vinden mensen vertrouwde gezichten: er is altijd een groep die elkaar opzoekt en er worden verhalen verteld.

Andere bezoekers zijn doodmoe na een doorwaakte nacht op straat of in de nachtopvang en zoeken een rustiger plek in de huiskamer om uit te kunnen rusten.

Activiteiten

In het Aandachtscentrum worden er op twee momenten in de week activiteiten aangeboden. Op woensdagmiddag wordt er gezongen. Op donderdagmiddag is het mogelijk te tekenen of te schilderen. Bij beide activiteiten zijn speciale vrijwilligers betrokken. Verder maakt men regelmatig gebruik van de piano. Soms wordt er luidruchtig geïmproviseerd, maar er zijn ook bezoekers die muziek van Schubert en Mozart spelen. De huiselijke sfeer wordt verder benadrukt doordat er regelmatig spelletjes worden gespeeld en op de leestafel liggen dagelijks de kranten Trouw en het AD. We zijn ook geabonneerd op een aantal tijdschriften. Iedere dag wordt er in de voorruimte van de huiskamer gepuzzeld.

Middaggebed

Het oecumenische karakter van het Aandachtscentrum is te ervaren tijdens de korte bijeenkomsten 's middags in de stilteruimte. Op dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag bestaat om 13.00 uur de mogelijkheid - voor ieder die dat wenst- deel te nemen aan een moment van bezinning. We volgen hierbij het kerkelijk jaar. Iedere dag heeft haar eigen teksten. We beginnen met het aansteken van de paaskaars als teken van het licht van Christus in onze wereld. Daarna lezen we teksten en gebeden. Er is een moment voor ieder om een kaarsje aan te steken met een intentie (wel of niet hardop uitgesproken). We spreken met elkaar het Onze Vader uit en eindigen door elkaar de vredeswens te geven.

De ruimte is gedurende de hele dag open en ieder die dat wenst kan een kaarsje opsteken of bidden. Er vinden soms gesprekken plaats die rust vragen en waarbij gebeden wordt. Ook is er een hoekje waar overleden bezoekers en medewerkers worden herdacht. Bovendien ligt er een boek waar mensen hun gebeden in kunnen schrijven.

De stilteruimte is een bijzonder waardevolle plek waar we steeds weer inspiratie vinden en met elkaar ons geloof kunnen delen (welke verschillende kleuren dit ook kan hebben).

*In de veelheid van geluiden
in het stormen van de tijd,
zoeken wij het zachte suizen
van het woord, dat ons verblijdt.*

*En van overal gekomen,
drinkend uit de ene bron,
bidden wij om nieuwe dromen,
richten wij ons naar de zon.*

Liedtekst (NLB 283; 1 en 2)

Belangrijke momenten door het jaar

We hechten aan onze jaarlijkse tradities, die vaak verbonden zijn met christelijke feestdagen. Hiermee kunnen we iets extra's doen voor onze bezoekers.

Driekoningen

Het jaar begon met de viering van Driekoningen. Er werden verrassingspakketten aan de bezoekers uitgedeeld met zoute en zoete lekkernijen. Het inkopen van het snoep, het klaarmaken van de pakketten: uit alles spreekt liefdevolle aandacht.

Deze cadeaus werden mogelijk gemaakt door een 'AC welgezind fonds'. Het samenstellen van de inhoud en de inkoop werd door een aantal medewerkers gedaan

Pasen

Op tweede Paasdag openden we 's middags de deuren voor een feestelijk samenzijn. Er waren veel bezoekers en iedereen genoot van het paasbrood en de paaseieren. Uiteraard werd in alles duidelijk dat we Pasen vierden. De nieuwe paaskaars werd naar binnen gedragen en aangestoken. Waarna iedereen een lichtje aan kon steken en daarbij zijn eigen intenties kon uitspreken. We lazen uit het Evangelie van Lucas over het lege graf en het ongeloof en de blijdschap over de opgestane Heer. Het was ook nu weer opvallend hoe stil het op zo'n moment kan worden. Met elkaar zongen we vervolgens de bekende paasliederen en luisterden nog naar een profane vertelling van Toon Tellegen over een rups die vlinder werd.

Sint-Nicolaas

Met Sint-Nicolaas werden er chocoladeletters uitgedeeld.

Advent en kerst

In de adventsperiode leven we toe naar het licht dat met de komst van Christus in de wereld is gekomen. We versieren een adventskrans met dennengroen en vier kaarsen. Iedere week wordt een extra kaars ontstoken. Verder worden kerstbomen versierd en staan er kerststukjes. Dit jaar hadden we – naast onze eigen kerststallen- een aantal bijzondere kerststallen te leen van broeder Frans. Zelfs onze etalage was in de kerstsfeer gedecoreerd. Dit jaar vond er in december een iconententoonstelling plaats in het Aandachtscentrum, waardoor de huiskamer nog meer een warme sfeer kreeg.

Op tweede kerstdag was iedereen welkom voor een kerstviering. Ook dit jaar hebben we weer in een grote kring gezeten en kerstbrood, chocola en andere zoetigheden gegeten. Er werd door bezoekers uit de Bijbel gelezen. We lazen het evangelie volgens Lucas en vroegen na afloop aan onze bezoekers met wie uit het evangelie zij zich konden identificeren en waarom? Hierdoor kwam een leuk gesprek opgang. Uiteraard werden de bekende kerstliederen gezongen terwijl één van de medewerkers ons op de piano begeleidde. Tenslotte volgde een kerstverhaal van Paul Biegel, over een nukkige keizer. De keizer die tegen wil en dank ontdekt wat de werkelijke strekking van de kerstboodschap is.

Bezoekersuitje

Dankzij een prachtige gift van Laetare konden we ook in 2018 weer een uitstapje organiseren voor onze bezoekers. In september vertrokken we met de bus uit Den Haag om in Alphen aan de Rijn over te stappen op een rondvaartboot. Daar werden we feestelijk onthaald met gebak en koffie en konden we op het dek lekker uitwaaien. Na ons boottochtje bezochten we Avifauna. We zagen verschillende vogelshows en lunchten met uitzicht op de flamingo's. We dwaalden door het mooie park en gingen vervolgens met de bus naar een pannenkoekenhuis. Tegen acht uur 's avonds werden we weer in Den Haag afgezet bij de Schoolstraat.

Communicatie

Intern

Iedere maand verschijnt er een korte update van het reilen en zeilen binnen het Aandachtscentrum: **Onder de Aandacht**. Het gaat hierbij om een samenvatting van de vergadering van het Coördinatieteam, waarin verschillende werkgroepen zitting hebben. Voor de overdracht van dagelijkse zaken is er het **logboek** en in 2018 kwam een maal **A Say** uit: ons huisblad met inhoudelijke zaken rondom ons werk.

Medewerkendenavonden

Gedurende het jaar worden er avonden georganiseerd voor de medewerkers. Deze avonden zijn bedoeld om de onderlinge band tussen de medewerkers te versterken en hen kennis te laten nemen van de wereld waarin veel onze bezoekers leven en hen daarvoor toe te rusten.

Begin februari vond de jaarlijkse Medewerkendenraad plaats. Het conceptjaarverslag 2017 werd besproken. Bovendien was er ruimte om kennis te maken met de wijkagent Marc Vermeulen. Hij is verantwoordelijk voor het reilen en zeilen in de binnenstad. Hij vertelde

ons enthousiast over de inhoud van zijn werk. Hij benadrukte het belangrijk te vinden met ons in contact te zijn, zodat we elkaar wanneer nodig makkelijk kunnen vinden.

Dit jaar is Marc Vermeulen gestart met een laagdrempelig inloopspreekuur bij Mac Donalds, onder het motto 'a cup with a copper'. Het concept is overgewaaid uit de Verenigde Staten en lijkt aan te slaan in Den Haag.

Eind maart gaf Marchien Holtrop een interessante lezing over schuldhulpverlening. Marchien, is rechter in Den Haag sinds 2007 en vanaf 2012 belast met insolventies d.w.z. faillissementen en schuldsanering.

Eind april vierden we ons Lustrum met een feestelijke avond voor medewerkers en bestuur (zie daarvoor Zevende lustrum, p. 6 en 7).

Eind mei volgden we een workshop van Mark van Bruggen, trainer en acteur, hoe we kunnen omgaan met lastig gedrag. Wij hadden hem gecontracteerd via het bureau Siss-trainingen. Deze workshop ging nader in op onze 'interne regie'. Mark vertelde ons hoe we in stressvolle situaties moeten denken aan onze ademhaling, spierspanning en houding. We oefenden en konden ervaren hoe een kleine aanpassing in onze houding een groot verschil kon maken. Deze workshop werd vervolgd met drie dagdelen trainen in kleine groepen. Bij deze training liet een actrice ons ervaren welke houding het meest de-escalerend kan werken bij heftig gedrag van een bezoeker.

In juni spraken we met elkaar onder begeleiding van Hilly Merx over de 'gang van zaken in het AC'. We hebben ons beraden over de huidige stand van zaken en de richting die we de komende vijf jaar denken te gaan. Belangrijke aandachtspunten waren: beter toezien op het naleven van de huisregels en duidelijker grenzen stellen (zie hiervoor ook TEN SLOTTE, p. 17).

In juni vond ook het medewerkers-uitstapje plaats naar Leiden. We bezochten de Hortus Botanicus en kregen daar een rondleiding. Tijdens de lunch na afloop schonken we aandacht aan het afscheid van Ieke Hagendoorn. Zij was 35 jaar als medewerkende betrokken bij het Aandachtscentrum.

Begin september organiseerden we de jaarlijkse kaasfondue. Daarna vertelde onze collega Frans van Agthoven over zijn ervaringen in het justitiepastoraat. Hij is een begenadigd spreker en wist ons mee te nemen in zijn veelkleurige ervaringen.

Begin november ontvingen we Arjan Elfering, die over zijn werk bij het 'daklozenloket' vertelde (officieel CCP-loket = Centraal Coördinatiepunt).

We namen op deze avond ook afscheid van onze stagiaire Femke Post (zie ook verslag WMW)

Op 12 december vond er een extra medewerkersavond plaats, vanwege het vertrek van de huidige pastor en de opvolging van haar door de huidige vrijwilligerscoördinator. Op deze avond werd met het bestuur gesproken over het te volgen pad.

Op 18 december werd het jaar afgesloten door een Adventsviering voor de medewerkers. Iedereen had thuis wat lekkers gekookt zodat we met elkaar een feestelijke maaltijd hadden.

Onze pastor vertelde een verhaal, waarin het belang van medemenselijkheid doorklonk. We zongen met elkaar enkele kerstliederen, met aangepaste teksten van Klaas Koffeman (straatpastor in Den Haag).

God wanneer

*Wat al eeuwen is verteld,
waarvan wij ook dromen,
wat door velen is voorspeld,
gaat dat nog eens komen?
Wanneer eindigt toch de nacht,
komt de tijd door ons verwacht,
breekt het licht zich baan,
vangt de vrede aan?
God wanneer, ja wanneer
Gaan de tijden keren
En zult u regeren?*

(melodie: Midden in de winternacht)

Extern

Het is van groot belang de bekendheid van het Aandachtscentrum te vergroten en bestaande contacten te onderhouden. Het zevende lustrum bood ons een uitstekende gelegenheid het Aandachtscentrum onder de aandacht te brengen van een groter publiek. Het symposium over 'de waarde van aandacht' vroeg veel tijd en inzet van onze medewerkers en vaste krachten. Daardoor was er minder gelegenheid om op andere wijzen naar buiten te treden. De volgende activiteiten zijn in 2018 ondernomen.

- In januari zijn we te gast geweest bij het afscheid van Jan Goossensen in de Maranatha kerk. Hij was 'het gezicht' van *Kerk in den Haag* en heeft ons in deze krant altijd ruimte geboden over het Aandachtscentrum te schrijven.

- In juni werd deelgenomen aan het *Breedstedelijk Overleg*. Een overleg waarin organisaties met elkaar optrekken die te maken hebben met ongedocumenteerden.
- In juli namen we deel aan de vergadering van *Binnenstadspastores*.
- In augustus vond er een kennismaking plaats met Sannie Naus, vrijwilligersbegeleidster bij *Sensor* (tegenwoordig *Luisterlijn*): een telefonische hulpdienst die 24 uur per dag bereikbaar is voor mensen in nood.
- Er vond een uitgebreid interview plaats met de pastor in verband met een project van *Community tegen eenzaamheid (Met hart en zaak)*. Deze organisatie wil meer bekendheid geven aan het probleem van geïsoleerde mensen. Ze hopen door activiteiten en voorlichting de eenzaamheidsproblematiek op de agenda te zetten en het taboe te doorbreken.
- In september werd door een aantal medewerkers deelgenomen aan het 'Prinsjesdag-ontbijt' aan de Hofvijver. Dit ontbijt was speciaal voor vrijwilligers in Den Haag georganiseerd.
- Op 20 september namen we deel aan een bijeenkomst van de *Community tegen eenzaamheid*.
- We hadden ons aangemeld voor deelname aan het jaarlijkse *Vredesfeest* in september in het stadsklooster. De organisatie moest helaas het feest annuleren vanwege de zware storm en regen die juist voor dat weekend was voorspeld.
- In september werd voor de tweede keer dit jaar deelgenomen aan het *Breedstedelijk Overleg*.
- In september werd deelgenomen aan een vergadering van de *Binnenstadspastores*.
- In oktober was er een ontmoeting met de coördinator van Inloophuis-Haaglanden (voor wie geraakt is door kanker) om ervaringen uit te wisselen over de werving van nieuwe vrijwilligers en publiciteit in het algemeen.
- In november maakten we kennis met het *moderamen van de Diaconie Den Haag*, waarbij meer specifiek gekeken is naar mogelijkheden van administratieve ondersteuning door Stek.
- In november namen we deel aan de landelijke *Netwerkdag van DAK*, dit jaar in Zeist.

De Coördinatie Commissie wordt ondersteund door het Coördinatie Team (CT), dat maandelijks met elkaar vergadert en zorg draagt voor het goede reilen en zeilen van het Aandachtscentrum. In het Coördinatieteam zitten afgevaardigden van de verschillende werkgroepen (WMW, TEA, inkoop, in en om het pand en de PR). Vanaf september is Elisabeth de Gaay Fortman voorzitter van dit team.

Marina Sonneveld, pastor

VAN DE WERKGROEP MEDEWERKENDEN (WMW)

De WMW is een werkgroep van drie mensen, die zorg draagt voor alles wat de medewerkers aangaat. We onderscheiden in onze activiteiten twee categorieën: het wel en wee van onze medewerkers en daarnaast de toerusting in de vorm van intervisie en medewerkersavonden. Deze avonden organiseren we in samenwerking met de leden van de Coördinatie Commissie (CC). De WMW is dit jaar zeven keer bij elkaar geweest.

De medewerkers

Het Aandachtscentrum heeft momenteel 38 vaste medewerkers, die zich - zo mogelijk - wekelijks inroosteren. Daarnaast zijn er drie vaste invallers. Iedere donderdagmiddag is Mieke Keane er om met bezoekers te schilderen en tekenen. Caroline Wassenaar verzorgt op woensdagmiddag het zanguurtje, Paul Bolle houdt de website bij, en op Jos Eijgermans kunnen we altijd een beroep doen voor de techniek op medewerkersavonden. Jacomina Zegers regelt de inkoop van de ansichtkaarten.

Wel en wee

Dit jaar zijn sommige medewerkers lange tijd ziek geweest. Met kaartjes, mailtjes, telefoontjes, bloemen en bezoeken hebben we geprobeerd uitdrukking te geven aan onze betrokkenheid.

Afscheid

We hebben afgelopen zomer afscheid genomen van Ieke Hagendoorn. Haar thuissituatie en gezondheid dwongen haar hiertoe. Ieke was vanaf de oprichting van het Aandachtscentrum medewerkende!

Vanwege zijn leeftijd en verminderde energie besloot Joop Teepe te stoppen, na vele jaren actief te zijn geweest, eerst als penningmeester en daarna als medewerkende. Van zijn muzikale kwaliteiten mogen we echter nog steeds gebruik maken.

Zo begeleidde Joop nog de samenzang op het kersfeest voor de bezoekers. Frans van Agthoven nam tijdens de adventsviering afscheid. Zijn verminderde gehoor en zicht deden hem daartoe besluiten. Gelukkig wil Frans vaste invaller zijn. Toen Joop Weyenberg, onze vaste medewerkende op de zaterdag, door een heupoperatie een tijd niet mobiel was en niet naar het Aandachtscentrum kon komen was dat voor haar een natuurlijk moment om te besluiten het Aandachtscentrum gedag te zeggen. Onze Syrische vluchteling, Maher Alabdulla, keerde voor een paar maanden terug als medewerkende omdat hij tijdelijk wat meer tijd had. Inmiddels heeft hij een baan gevonden. Van allen hebben we op gepaste wijze - meer of minder uitbundig, naar gelang ieders eigen wens - afscheid genomen. We zijn dankbaar voor hun inzet gedurende vele jaren.

Nieuwe medewerkers

We blijven zoeken naar nieuwe medewerkers en hebben daarvoor een speciale PR-groep in het leven geroepen. We staan op de vrijwilligerssite van Den Haag Doet en hebben via deze site dit jaar twee aanmeldingen binnen gekregen. Na een intakegesprek en een proefperiode bleken de beide kandidaten toch niet geschikt. De meeste medewerkers

komen via mond-op-mondreclame bij ons. Het enthousiasme van onze medewerkers maakt vrienden en kennissen nieuwsgierig naar het Aandachtscentrum. Ook het interview in de Posthoorn ter gelegenheid van het 35-jarig lustrum heeft een nieuwe medewerkende opgeleverd. Afgelopen jaar zijn maar liefst 6 mensen ons komen versterken: Hubert Berbée, die al eerder aan het AC verbonden was, Rinus Kramer, Marianne Mooiweer, Corry van Bommel, Peter de Vries en Sadegh Namnik.

Evaluatiegesprekken

In de evaluatiegesprekken, die eens in de twee jaar met alle medewerkers plaats vinden, komen thema's aan de orde als het persoonlijk welbevinden van de medewerkende, het contact met de bezoekers, de samenwerking met de andere vrijwilligers, communicatie, verbeterpunten, spiritualiteit en nieuwe ideeën. Er is afgesproken dat eens in de twee jaar met iedere medewerkende een evaluatiegesprek wordt gevoerd door de vrijwilligerscoördinator. Omdat dit teveel was voor de coördinator hebben we besloten om de evaluatiegesprekken te verdelen onder de drie WMW-leden. Het is dit jaar gelukt om alle nog openstaande evaluatiegesprekken te voeren. We hebben gemerkt dat deze gesprekken gewaardeerd worden en belangrijk zijn voor de verbondenheid met het AC. Komend jaar kunnen we aan een nieuwe ronde evaluatiegesprekken beginnen.

Stagiaire

Van februari tot november liep Femke Post stage in het Aandachtscentrum. Zij studeert aan de Fontys Hogeschool Theologie Levensbeschouwing in Utrecht. Kitty Mul was haar begeleider. Het was een gecombineerde stage, deels in het Aandachtscentrum, deels in het straatpastoraat. Femke werkte zich snel in en draaide spoedig volwaardig mee. In haar stage, die tot juni 2019 zou duren, zou ze onderzoek doen naar wat onze bezoekers kracht geeft. Jammer voor ons - maar gelukkig voor Femke - kreeg ze een baan als straatpastor in Leiden waardoor ze ons vroegtijdig verliet.

Intervisie

We zijn goed op weg met intervisie. In januari 2018 was de eerste bijeenkomst van de tweede intervisiegroep, onder begeleiding van Elisabeth de Gaay Fortman en Kitty Mul. Daarna hebben nog drie bijeenkomsten plaatsgevonden. Ook de eerste supervisiegroep komt nog steeds bij elkaar en wordt begeleid door Elisabeth de Gaay Fortman. Inmiddels zijn er genoeg mensen voor een derde intervisiegroep die begin 2019 van start zal gaan. De medewerkers wisselen ervaringen uit over hun contacten met de bezoekers, over de onderlinge samenwerking, en bespreken met elkaar alternatieve handelingsmogelijkheden. Er was volop ruimte voor ieders inbreng. Belangrijke thema's die aan de orde zijn geweest: de communicatie met Oost-Europese bezoekers, die nauwelijks een Westerse taal spreken, de veiligheid van de medewerkers en de handhaving van onze huisregels. De meeste deelnemers zijn enthousiast over deze bijeenkomsten.

De WMW: Carien Pluimers, Elisabeth de Gaay Fortman en Kitty Mul (vrijwilligerscoördinator)

Kitty Mul

IN EN OM HET PAND

Over het afgelopen jaar 2018 valt weinig te melden. Waar vorige jaren belangrijke ingrepen zijn gedaan zoals het aanbrengen van nieuwe vloerbedekking, het plaatsen van een nieuwe buitendeur en het buitenschilderwerk, bleef het dit jaar voornamelijk bij het gewone onderhoudswerk. Kleine klusjes zoals het repareren van het hang- en sluitwerk, het opnieuw aanbrengen van een afgetrapte contactdoos en het solderen van een lekkende 'vredeslamp'. Ook is dit jaar de ijskast vervangen. Eerst viel de deur er spontaan uit en daarna bleek hij bovendien te lekken. Een bevriende relatie bood ons een nauwelijks gebruikte koelkast aan, die vervolgens in de keuken kon worden geïnstalleerd. Dit alles kon in eigen beheer uitgevoerd worden.

Een punt van zorg blijft echter de bezoekerstoiletten, waar bij tijd en wijle wateroverlast ontstaat door een slechter functionerende riolering en wellicht ook door een ruwer gebruik daarvan door de bezoekers. Met enige regelmaat moet er een loodgieter aan te pas komen. Een ander punt van zorg is de verwarming in de vergaderruimte op de eerste verdieping. Daar moet een nieuwe, beter regelbare radiator aan gebracht worden. Dit is in behandeling bij STEK, maar het resultaat laat echter op zich wachten.

Tot slot: nog dagelijks genieten bezoekers en medewerkers van de nieuwe vloerbedekking. Hij is makkelijk in het onder- en schoonhouden en heeft een warme uitstraling. Ook zorgt de vloer voor een huiselijke sfeer in het Aandachtscentrum. Want het is toch van groot belang, dat er in deze grote stad ergens een plek is, een huiskamer, waar aandacht, warmte én stilte gevonden kan worden voor eenieder, die daar behoefte aan heeft.

Jan Willem Thijs

PR-COMMISSIE

In het laatste kwartaal van 2018 is de PR-commissie in het leven geroepen omdat het bestand aan medewerkers van het Aandachtscentrum vergrijsd waardoor het in aantal afneemt. Daarnaast schrijven sommige medewerkers zich ook wat minder vaak in voor diensten.

Van oudsher kwam de aanwas van nieuwe medewerkers veelal vanuit de aangesloten kerken. Maar ook daar neemt de vergrijzing toe en daarnaast neemt het kerkbezoek af, zeker onder jongere generaties.

Het wordt in eerste instantie de taak van de commissie om naar nieuwe wegen te zoeken om medewerkers te werven. In een later stadium zou de commissie zich ook bezig kunnen gaan houden met taken als het werven van nieuwe bezoekers en het vergroten van de bekendheid van het Aandachtscentrum.

Ondernomen acties:

- Er is een artikel geplaatst op de website Archipel/Willemspark en het artikel is ook verschenen in de wijkkrant van de Archipel.
- Dit artikel wordt, in aangepaste vorm, ook gepubliceerd in de wijkkrant van Benoordenhout.
- De commissie beraadt zich over gebruik van andere media voor publiciteit.
- Er zijn 13 kerkgenootschappen benaderd met de vraag of ze een nieuwsbrief uitgeven en of er dan een mogelijkheid is daarin iets te publiceren. Inmiddels hebben we 3 positieve reacties ontvangen.
- Er is besloten een nieuwe, 'wervende' folder te maken die in de plaats komt van de bestaande 'deurhangers'. Het bestuur heeft hiervoor inmiddels goedkeuring verleend.
- De mogelijkheid wordt onderzocht voor het plaatsen van een "stoepbord" voor de deur. Hiermee trekken we zowel (extra) aandacht van het wandelend publiek en kunnen we tevens aangeven dat we behoefte hebben aan vrijwilligers.
- Er wordt een inventarisatie gemaakt van alle activiteiten waarbij het AC acte-de-présence zou kunnen geven. De vrijwilligersmarkt in september mogen we in 2019 in ieder geval niet missen!

PR-Commissie: Marina Sonneveld, Kitty Mul, Jan Oomen, Marinus Kramer, Josephine de Vijlder.

Josephine de Vijlder

VAN DE WERKGROEP TENTOONSTELLING ETALAGE EN AANKLEDING (TEA)

De TEA heeft in 2018 weer de etalage en de bezoekersruimte gebruikt om werken van verschillende exposanten te tonen. Daaronder waren bekenden van het Aandachtscentrum, maar ook mensen die ons benaderd hebben naar aanleiding van 'horen zeggen'.

Jeannette Haenel had weer prachtige tekeningen en dit keer had zij Johan Dijk - een nieuwe exposant- geïntroduceerd met computer/grafisch werk.

Zeer verrast waren wij door Hijme Stoffels. Hij bracht foto's van Den Haag, waaronder een groot aantal 'koffiehuizen'.

Tevens hadden wij een foto-expositie van Paul Overbeek en Fabio. Beiden hadden reeds eerder geëxposeerd. Ditmaal had Paul opnames van industrieel archeologisch erfgoed en Fabio had kleurrijke werken, waartussen een prachtige opname van een roos, die een plaats in de etalage kreeg.

Er waren in 2018 twee aparte exposities. Ten eerste de lustrumexpositie, waarbij een aantal exposanten van voorgaande jaren zijn benaderd met het verzoek een of twee werken tijdens de 'lustrumperiode' te exposeren. Ten tweede een expositie van werken van de organisatie Middin. Middin geeft mensen met een beperking gelegenheid hun kunstzinnigheid verder te ontwikkelen. Het werk was voor ons een echte ontdekking. We hebben schilderijen en aardewerk getoond van twee locaties van Middin, de Weesperstraat en de Torenstraat. De TEA heeft besloten eenmaal per jaar werken van deze organisatie te tonen.

Het jaar is afgesloten met een iconenexpositie. Greet Fokkenrood benaderde ons hiervoor. Het resultaat is een prachtige, kleurrijke en gevarieerde expositie, zeker passend in de kersttijd.

Om de kerstsfeer nog meer te verhogen hebben we van broeder Frans uit het Stadsklooster in het Westeinde een paar kerststallen geleend. Alsmede een object: een kerstboom van houten plankjes, die in de etalage heeft gestaan.

Ook voor 2019 hebben we nieuwe exposanten gevonden, zodat de wanden in het Aandachtscentrum weer kleur zullen hebben.

De TEA bestond uit: Ria Bontje, Jan Caro en Marinus Geradts

Marinus Geradts

TEN SLOTTE

We kunnen zonder overdrijving stellen dat we een veelbewogen jaar achter ons hebben liggen. We hebben de inspanningen en de vreugde mogen beleven van de activiteiten rond ons 35-jarig bestaan. We hadden in dat verband interessante ontmoetingen en mochten met ds. Freek Nijssen nog een keer terugkijken naar 'hoe het allemaal begon'.

Het toenemend aantal bezoekers - waarvan een deel afkomstig uit Oost-Europa- heeft ons regelmatig voor nieuwe uitdagingen gesteld. Het feit dat Oost-Europeanen vaak geen Engels of Nederlands spreken maakt de verbale communicatie moeizaam. Het feit dat een aantal groepsgewijs optrekt heeft invloed op de sfeer in de huiskamer. In de zomer hebben we drie andere bezoekers voor langere tijd moeten schorsen vanwege hun grensoverschrijdende gedrag. Dergelijke schorsing is voor ons altijd een laatste middel. We proberen de betreffende persoon eerst aan te spreken op zijn/haar gedrag. En indien mogelijk, uit te leggen waarom dergelijk gedrag in het AC niet passend is. Wanneer echter keer op keer blijkt dat het gedrag onveranderd is, moeten we overgaan tot schorsing in het belang van de goede sfeer en de algehele veiligheid. We hebben gemerkt dat we verschillend reageren op deze uitdagingen en dat het van belang is met elkaar in gesprek te zijn over de te volgen koers. Daarom hebben we een avond met elkaar gesproken over: onze verwachtingen ten opzichte van elkaar als we samen een dienst draaien; onze verwachtingen ten aanzien van de beroepskrachten; onze verwachtingen ten aanzien van de bezoekers. Ook stonden we stil bij hetgeen de bezoekers van ons mogen verwachten. Tenslotte keken we naar de toekomst en vroegen ons af wat we absoluut meenemen naar 2023. We nemen mee: gastvrijheid; een luisterend oor; betrokkenheid; geduld; spontaniteit; spiritualiteit; plezier in het werk; samenwerking met elkaar. We hebben uitgesproken dat we in de toekomst meer aandacht kunnen schenken aan: eenzame ouderen; contact maken met mensen met andere taal en cultuur; het handhaven van vaste afspraken, zodat iedereen weet waar hij/zij aan toe is. Deze avond werd begeleid door een professionele buitenstaander.

Ook is er een bezoekersvergadering georganiseerd om de nieuwe koers toe te lichten. Deze kent twee belangrijke pijlers: de duur van aanwezigheid in het AC dient beperkt te worden tot twee uur achter elkaar. Het AC is geen 'hangplek' of activiteitscentrum. Willen we een open sfeer houden en onderlinge irritaties voorkomen is een beperking van de bezoektijd gewenst. Voorts schenken we per bezoeker niet meer dan twee kopjes thee of koffie (soep of chocolademelk kan ook). Helaas kwamen er slechts enkele bezoekers naar deze vergadering. Zij konden wel begrip op brengen voor dit beleid.

Het komende jaar zullen we met elkaar in gesprek moeten blijven over de wijze waarop eenieder de regels hanteert en de problemen die met bezoekers kunnen worden ervaren.

Marina Sonneveld, pastor

